

Andrea Klobučar

STROGO DOPUŠTENO DODIRIVATI!

Dodir antike

Tiflološki muzej, Zagreb

2.12.2005.-1.2.2006.

Autor izložbe: Željka Sušić

Autorica prilagodbe za osobe

s invaliditetom: Morana Vouk

Autor likovnog postava: Davor Šiftar

Jezgru fundusa Tiflološkog muzeja u Zagrebu, osnovanog kao Tiflološki muzej Saveza slijepih Jugoslavije, čine predmeti koje je Vinko Bek skupljao za hrvatski slijepački muzej: nastavna sredstva i pomagala koja su slijepim osobama olakšavala svakodnevni život, kao i predmeti koje su sami izrađivali. Predmeti su prvi put bili izloženi u Slijepačkom odjelu na Zemaljskoj gospodarskoj izložbi 1891. godine u Zagrebu, a potom na Milenijskoj izložbi u Budimpešti 1896. godine, nakon koje su pohranjeni u Zavod za slijepe i gluhoonijeme gdje se tijekom vremena dio predmeta izgubio. Muzej nije radio do svog ponovnog otvaranja 1953.¹ Uz priređivanje povremenih izložaba posljednje dvije godine stručni tim Muzeja izrađuje novi stalni postav autor čije stručne koncepcije je Željka Sušić, a likovnog postava Željko Kovačić. U iščekivanju novog stalnog postava nudi nam se virtualni pogled u fundus Muzeja putem njegove internetske stranice - www.tifloloskimuzej.org. U preko pedeset godina komuniciranja s javnošću putem različitih izložaba Tiflološki muzej se može pohvaliti odličnim završetkom

jedne kalendarske godine. Dan uoči Međunarodnog dana invalidnih osoba u Muzeju je otvorena izložba znakovita naslova *Dodir antike* ostvarena suradnjom Muzeja s Taktilnom galerijom Muzeja Louvre i Arheološkim muzejom iz Zagreba. Riječ je o putujućoj izložbi Taktilne galerije Muzeja Louvre, čiju su koncepciju osmislili Geneviève Bressc-Bautier i Cyrille Gouyette. Budući da je antika, još od vremena srednjeg vijeka, bila uzor i inspiracija umjetnicima, a izvor divljenja i uživanja ostalima, Muzej Louvre ponudio nam je niz odljeva remek-djela iz svog fundusa koja nam to pokazuju i dokazuju. Izložba želi "upotpuniti sjećanje na fascinaciju antikom objedinjujući zbirke različitih muzeja"² tako što se u svakom gradu u kojem gostuje, uz odljeve skulptura iz Louvrea, izlažu i odljevi antičkih skulptura i/ili skulptura inspiriranih antikom nađenih ili nastalih na tom području.

Postav izložbe podijeljen je u dvije cjeline: izložbenu i dokumentarnu. Dokumentarni dio čini niz plakata Muzeja Louvre i dva računala

¹ Podaci o Muzeju preuzeti s internetske stranice www.tifloloskimuzej.org.

² GENEVIÈVE BRES-CBAUTIER I CYRILLE GOUYETTE, *Dodir antike*, katalog izložbe, (ur.) Željka Sušić, Morana Vouk, Davor Šiftar, Zagreb, 2005., 4.

na kojima se može pregledati promotivni materijal o Muzeju Louvre te internetska stranica Tiflološkog muzeja i izbor iz zakona Republike Hrvatske koji se odnose na osobe s invaliditetom. Izložbeni dio smješten je u dvije prostorije Muzeja, a tematski je podijeljen u pet cjelina: tumačenje antike, širenje antike, kraljevski ukus, profanacija antike i peti dio koji čine lokalni eksponati. Odabranim se odljevima željelo ukazati na utjecaj koji su pojedina antička djela izvršila na umjetnike 16. i 17. stoljeća. Izloženim fotografijama grafičkih otisaka te "pantografa" - kalupa za mehaničku reprodukciju skulptura, ukazuje se na načine kojima se širila antika. O fascinaciji vladara antikom svjedoče izloženi odljevi skulptura naručeni za francuski kraljevski dvor u 16. i 17. stoljeću, a njezina profanacija predočena je usporedbom odljeva reljefa s prikazom scene žrtvovanja iz 1. st. pr. Kr. i 17. st. koji slobodno interpretira antički model. Uz odljeve iz Louvrea izloženi su i odljevi antičkih djela iz fundusa Arheo-

loškog muzeja u Zagrebu: glava carice Plautile, Glava djevojke ("Solinjanka"), glava Afrodite, glava božice iz Senja (Venera ili Dijana), glava mladog Marka Aurelija i glava bradatog mladića iz Petrinjske.

Posebnost izložbe ogleda se u pristupu prema posjetiteljima. Postav izložbe prilagođen je slijepim, slabovidnim, gluhim i osobama u invalidskim kolicima, pri čemu se pridržavalo postojećih zakonskih normi i preporuka koje se odnose na osobe s invaliditetom. Izložba je opremljena taktilnom kartom, podnim taktilnim trakama, legendama na Brailleovu pismu i uvećanom tisku te fotografskim povećanjima manjih skulptura. Popraćena je dvojezičnim francusko-hrvatskim katalogom na uvećanom tisku, katalogom na Brailleovu pismu i audio-vodičem. Budući da izložba nije namijenjena isključivo osobama s invaliditetom, uz prethodnu najavu bilo je moguće koristiti vodstvo s crnim povezom.

Atraktivnost izložbe je u tome što se eksponati mogu dodirivati te dodirom osvijestiti opazaj, osjetiti oblik i proporcije skulpture. Prilikom stvaranja opazaja put oka nije jednak putu ruke te ono što rukom „vidimo“ okom možemo previdjeti. Omogućavanjem dodira eksponata skinut je veo nedodirljivosti muzejskog predmeta, čime je osobama s invaliditetom omogućen potpuniji doživljaj antičkih i antikom inspiriranih djela. Ipak, dodir antike za koji ovdje bivamo zakinuti dodir je izvornog materijala skulpture. Antičke skulpture i skulpture inspirirane antičkom čiji odljevi su izloženi bile su izrađene u mramoru ili bronci, a odljevi su izrađeni u gipsu ili u sintetskoj smoli. Budući da je ovo prije svega taktilna izložba, gips i osobito sintetska smola mogu u određenoj mjeri imitirati izvorni materijal, ali nedostaje im ona

mramoru i bronci svojstvena glatkoća i nadasve hladnoća materijala.

Prema riječima kustosice Morane Vouk “cilj izložbe nije bio stvoriti getoizirani prostor za slijepe, nego upravo suprotno: svim posjetiteljima bez restrikcija omogućiti da uživaju u dodirivanju eksponata što niti u jednom drugom muzeju ne smiju”.³ Taktilni doživljaj neizmjerljivo veseli i publiku koja vidi jer joj omogućuje upotpunjavanje spoznaje o već viđenom i naučenom. Izložbom *Dodir antike* Tifloški muzej, iako specijalistički, uspješno je približio svijet osoba s invaliditetom široj publici, što se najviše ogledalo povećanim brojem posjetitelja i interesom za buduće projekte.

³ M. H., Odljevi iz Louvrea - slobodno dirati!, u: *Novi list*, 2. prosinca 2005., 12.